

DARVASI LÁSZLÓ

Tündérdomb

A Patkány évében, egy tavaszi napon vásárolta meg a tanyát a Meng nevű, forradásos homlokú embertől, aki nem alkudozott. Álltak az udvaron, ő már mindent alaposan szemügyre vett, s túl volt a döntésen. Meng a város felé fordult, fűszálat rágcsált. Ő a domb irányába bámult, mintha mind a ketten azt méricskéltek volna, mit hoz a jövő.

Tündérdomb környékén fejtették a hsziani agyag sárgább és puhább változatát. Ő évekkal ezelőtt a lajongi Vadgalamb-piacon lelt négy kissé elnagyolt sárkányalakra, illetve egy Csung Kuj figurára, egy kitűnően megformált Jen-ló alakra, és egy kutyavadász szobrocskára. Egymás mellett álltak az árus padján, és mintha rá vártak volna. Nyomban látta, hogy nem hagyományos agyagból készültek, legálábbis nem olyanból, amelyet ő használt eddig. A figurákat, mint megtudta az árustól, hsziani agyagból formázták. Mesteri munkák voltak, azonnal fizetett értük. Minden pénzét odaadta, holott kemény időszak volt ez az életében. Munkáit rendre visszautasították, hónapok óta társ nélkül élt, előző asszonyát elcsalta egy selyemkereskedő, azon a reggelen a nyitva hagyott ajtó nyikorgására ébredt, leveleket sepregetett be a házba a szél.

Meng gazda, aki eladta neki a tanyát, közvetlenül viselkedett az alkudozás alatt, neki pedig fogalma sem volt, miféle események színtere a Tündérdomb környéke, ahonnan, mint tervezte, az agyagot hordja majd, csak hogy elkészítse élete legfontosabb munkáit. A tanyától kelet felé hullámozott a domb, néhány juharfa, kőris és nyír kapaszkodott a faközöld emelkedőn, elszórva köztük boróka és loncbokrok, felettük pedig a Hó-hegyek magasodtak. Gyakran esett, a tavasz magát kereste, néha elszórt hófoltok maradtak a dombháton egy hidegebb éjszaka után.

Nem volt különösebben eredeti gondolat, de amikor az első estéjét eltöltötte a tanyán, s boros pohárral a kezében kiállt új

otthona vadszőlővel futtatott tornácára, bámulva a csillagokat, hallgatva a juharágak roppanásait, az jutott az eszébe, hogy minden cselekedete a magány mértékétől függ. Mert mindig magányos volt. Akkor is így érzett, amikor éltek a közelében, ha tanítványok guggolták körül, és az ujjai között formálódó anyagot lesték, vagy amikor egy asszony ült mellette, az ágy szélén az ébredését várva, kezében gőzölgő teáscsészével. A magány éltette és tartotta ébren, s bárhová pillantott, bármi anyagra, fára, kőre, agyagra, fodrozódó vízre vagy az égre, egy másik ember arcába nézett, a tekintete visszafordult, és csak magát látta. Egy idő után gyötörni kezdte ez a fejlemény. Sokszor hunyta le a szemét, vakon járkált az utcákon, a piacokon, vakon dolgozott a műhelyében. Aztán egyszer azt hallotta, hogy a hsziani agyag nem engedi a tekintetet megfordulni.

A katonák parancsnokát Luj kapitánynak hívták, szívélyes ember volt. Költözése után néhány nappal meg is látogatta. Dél körül járt, amikor a kapitány jellegzetes, szögletes mozgásával besétált az udvarra, illedelmesen tisztelgett, majd azt kérdezte, nem segítené-e ki egy pohár vízzel. Fűszeres szecsuanai borom is van, parancsnok úr, válaszolta ő lehunyt szemmel, mire a kapitány elnevette magát, s olyan hangon felelt, mintha régi ismerőse lenne, soha nem iszik bort, sem egyebet, mindig csak vizet, és hogy szólítsa csak nyugodtan Luj kapitánynak.

Üdvözlöm, Luj kapitány, válaszolt, majd a tisztelete jeléül mélyen meghajolt, és előhozta a vizes kancsót. Miután csillapította a szomját, a kapitány udvariasan elkérte a papírjait, s mert mindent a legnagyobb rendben talált, ahogy fogalmazott, „minden adat ott volt, ahol lennie kellett”, azt kérdezte, nem lenne-e kedve elkísérni a domb túloldalára. Akár most azonnal, és a következő pillanatban tűnődő lett a tekintete, vagy a holnapi napon, ha ma nem alkalmas, tette hozzá. Mint művész esetleg hasznosíthatná azt, amit lát, bólintott Luj kapitány.

Ma és holnap sajnos nem alkalmas, válaszolta ő, az anyag ugyan várható, mutatott az udvaron fölhalmozott agyagra, de az ihlet nem.

Úgy tudja, nevetett Luj kapitány, az ihlet váratlanul jön, s ettől olyan varázslatos.

Így igaz, bólintott, az ihlet sokszor váratlanul érkezik, csak hogy mindig hívni kell, ezért aztán nem is lepődünk meg annyira, amikor a kezünket igazgatja.

S akkor nem jön az ihlet, ha nem hívják?, kérdezte Luj kapitány, és nyújtotta az üres poharát.

Inni is fontos, de még fontosabb a szomjúság, kapitány úr, mondta erre ő, mire nevetni kezdtek.

Miután a másik távozott, begyújtott a kemencébe, de aznap már nem égetett. Ült a tornácon, boros poharat forgatott a kezében, és úgy érzete, belőle támadt a sűrű, ködös éjszaka.

Másnap délután emberek haladtak el a gyalogúton, egyforma, szürke ruhában voltak, üres kordét húztak. Fegyveres katonák kísérték őket. Fölismerte Luj kapitányt, kissé lemaradva, a kezét a háta mögött kulcsolva bandukolt a menet után. Ám ahogy egyvonalba ért

a házával, megállt, az udvar felé bámult. Nem sokkal később hallotta a tompa lövéseket. Éppen a kemencénél ügködött, valami baj volt a levegőztetésével. Kiment a tornácra, várt. Aztán látta a puskapor könnyű felhőjét. Az égen seregélyek csapata sistergett. Jó negyed óra múlva zörgött visszafelé a kordé, rajta heverték a szürke ruhások. Innen tudta meg, hogy a Tündérdomb túloldalán, a juharok és a borókabokrok mögött kivégzéseket tartanak. Rablók és gonosztevők életét oltják ki azon a lejtőn. Nem tudta, mitévő legyen. A hsziani agyagra gondolt. Bizonyos napokon föltámadt a szél, s mint valami meleg kendő, ide-oda szállt a bólogató bokrok között. Ahol pedig ő járt, sebek maradtak a Tündérdomb oldalában. Ő maga okozta ezeket a sérüléseket. De az agyag miatt megsértett területek hamar gyógyultak, a tavasz élesedő madárhangokat, élénkülő illatokat küldött a vidékre, az ég kékje mélyült, hamar fű futott a sárga foltokra. Nem mindennap tartottak kivégzéseket. Olykor sokáig csönd volt, jóllehet az is előfordult, hogy egy nap többször is felzörgött a dombra a kordé.

Néha nem is vette észre, mikor jöttek a városi helyőrség felől, nem figyelt föl arra, hogyan haladnak végig az úton, s még a dörrenések sem mindig jutottak el a tudatáig. De máskor jól hallotta, hogy mint valami zeneszerszám, ütemesen nyikorog a kordékerék. Néhány lábszár és kar, egy hátrabicsakló fej lógott a kordéről, Luj kapitány kissé lemaradva, cigarettázva követte az embereit. Néha találkozott is velük, amikor agyagot hozott a domb oldalából. A talicska mellett állt, ők az emelkedő mögé kanyarodó ösvényre tértek rá éppen. Az elitélek tekintete ide-oda kapkodott, szégyenkező volt. A bűneiket szégyellték, vagy hogy így végzik, nem tudta volna megmondani. Egyszer az egyikük rápillantott, s kissé zavart mosolygással bólintott, köszönt neki voltaképpen. Ő lehunyta a szemét, és ugyancsak bólintott. Majd vakon botladozott haza.

A hsziani agyag sokkal jobb minőségű, mint a lincsiangi, mert amikor szárad, és viszonylag hamar szárad, nem törik. A lincsiangi hamar szárad és úgy törik, hogy előbb csak megreped, de azt még nem is érzékeli a tekintet, ám eztán a repedés, mint valami betegség, lassan növelni kezdi magát. A Senhszi tartomány agyagáról pedig minden valamirevaló mester tudja, hogy bár roppant tartós, de jellegtelenséget szül. Nincs benne semmi varázsos. Híres és kedvelt még a csangsai agyag, ám vele az a baj, hogy nehéz megfesteni, idővel kifakulnak a rápakolt színek, ellenben a javára írható, hogy ez az agyag is jól szárítható. Vannak agyagok, melyek nemcsak könnyen törnek, de hamar penészednek, s mert sérti őket az emberek beszéde, a körülöttük örvénylő lélegzet, lassan elszürkülnek. Bizonyos agyagokat sért az eső hangja is, vagy a levegő mozgása, másokat a föld titokzatos, nem is érzékelhető remegései tesznek tönkre. Az agyag olyan, mint az állat. Megérzi a veszélyt, a közeledő katasztrófát, és menekülne. Éppen csak nem tud. Látott embereket a Tündérdomb felé haladni, bár nem állt módjában alaposabban megfigyelni az arcukat, hiszen az út messze futott a házától, de látta a mozdulataikat, lépéseik ritmusát, karjuk és válluk összehangolt mozdulatait.

Semmi kétség, a hsziani agyag a legjobb. Végtere is lelke van, amely aztán átsugárzik a kész kerámián, a színek játékán, a formán. Továbbá mindenki ismeri annak a kuanghani művésznek esetét, aki be akarta bizonyítani, hogy szencseni agyaggal is lehetséges kiváló módon dolgozni, holott a szencseni földeket átok sújtja.

Amikor a helyőrségi úton haladó embereket látott, s hallotta a kordéjukat nyikorogni, a megátkozott szencseni agyag jutott az eszébe. A művészt, aki szencseni agyagból formázta ki Csung hadúr hősi tettét, a kitüntetés után néhány nap múlva oroszlanokkal falatták föl. A menet hőkölt, mert Luj kapitány megállt, cigarettára gyújtott, majd kis tűnődés után intett, és továbbindultak. Fát hasogat az udvaron, s ha oldalra fordul, belát a konyhába, látja a barázdás, egyenetlen asztalt, rajta Luj kapitány poharát, ami vízzel telten várakozik. A szencseni agyagot megátkozták, és ki tudja azt már, hogy miféle okból. Az pedig micsoda érzés, amikor a puha hsziani agyag áttüremkedik az ujjai között. Lehunyta a szemét, úgy vágta tovább a fát.

Egy délután újra meglátogatta Luj kapitány, gondterhelt arccal ereszkedett a székre. Lenne egy kis gondja, sóhajtotta, nem szívesen hozakodik a dologgal elő, ám a kötelesség, vagyis a törvényesség kényszere, ezekkel a szavakkal mondta, azt kívánja tőle, hogy megszossa vele a problémáját. Nem tudja, folytatta némileg élénkebben, észrevette-e már, hogy mindig ugyanannyi katona kíséri a Tündérdombra az elítélteket, mint amennyien azok vannak, illetve természetesen ott tartózkodik még ő, aki az egész procedúráért felelősséget visel. Ezt a régi szabályt már akkor alkalmazták, amikor a kapitány nem itt teljesített szolgálatot. Ám most az előírtnál eggyel kevesebben vannak, mondta kedvetlenül, megcsóválta a fejét, vizet kért. Betegségek tizedelik a helyőrséget, volt két szökésük is, egy balesetben pedig két katonájukat veszítették el. Mármost, folytatta, ha kevesebben vannak, akkor egy kivégzendő személynek látnia kell a többiek halálát, és ez a fennálló rendelkezések tekintetében szabálytalan. Egy végez eggyel, egyazon pillanatban, így szabályos. Így lett kialakítva, voltaképpen már hagyomány. Azt kérdezné tehát, bölintott a kapitány, nem segítené ki szorult helyzetéből, megfelelő javadalmazás ellenében természetesen, vagyis nem foglalná-e el a hiányzó katona helyét, aki a minap csúnyán megsebezte a karját, és a sérülése, sajnos, meglehetősen súlyosnak tűnik. A puskáját mindenesetre elhozták, itt van, és töltve van. A kapitány a kordé felé bökött a homlokával. Lekötelezné, ha segítené, mondta. Majd hozzátette, inna még egy pohár vizet.

Ő meglepődött, majd némi pírral az arcán így válaszolt, nem ért a fegyverekhez, soha sem lőtt még. Ki tudja, miféle balszerencse történhet az ügyetlensége miatt. Esetleg az egyik katonát, alkalmi kollégáját sebzi meg a kivégzendő személy helyett, vagy éppen magát Luj kapitányt.

Segítenie kell, mondta némi csend után Luj kapitány.

De hiszen nem is ismeri őket, szólt halkán.

Gonosztevők, nézett ki az ablakon Luj kapitány, az emberei türelmesen vártak, nem mozdultak.

Erről nincs kétsége, válaszolta.

Szóval nem segít, kérdezte Luj kapitány, és úgy nézett, mint aki feneketlen kútba bámul.

Mit mondhatott volna? Hallgatott. Végül Luj kapitány távozott, láthatóan meg volt bántva.

Figyelte, tapogatta az agyagot. Különösebb formákat nem készített, egyelőre figyelte, hogyan szárad, a festék miként mutat rajta, hullámokat, csavarokat és hurkákat formázott, miközben rég tapasztalt kedvet és elégedettséget érzett. Lehunyta a szemét, kinytotta. Az ember efféle helyzetekben hagyja magát elragadtatni. Olyan a hsziani anyag, mintha a teste folytatása lenne.

Egy hét múltán jött újra Luj kapitány, meleg volt, és a katona ingén átütött az izzadság feketéje. Kedvetlennek tűnt, lassan leereszkedett a megszokott helyére, s ő kilátott a tárva hagyott ajtón, vagy féltucatnyi ember várakozott rá az úton.

Nagyon nehéz helyzetbe hozta legutóbb, mondta, és az asztal lapját kapargatta a körmével. Ő pedig jobbnak látta, ha nem szól. Lehunyta a szemét.

Az ünnepi jutalmától fosztották meg, folytatta a kapitány, pedig az asszonya annyira számított a pénzre, kölcsöneik vannak, kiadásaik, és hát a gyerekek. Nem is kissé csalódott, úgy érzi, ő hűtlen lett hozzá, s éppen akkor hagyta cserben, amikor neki segítségre lett volna szüksége. Kér, kapitány úr, egy pohár vizet?, kérdezte. Luj kapitány bölintott, na igen, egy pohár víz mindig jól jön. Aztán a kertkapuból még visszafordult. Gondolkozzon el azon, mondta halkán, érez-e hajlandóságot, hogy jóvá tegye ezt a nagyon kellemetlen esetet.

Már éjszaka is tartottak kivégzéseket. Lámpás fénye imbolygott az úton, s ő a poroszkáló lábak zaját, a kavicsok roppanásait is hallani vélte. Az egyik éjszakán arra riadt, hogy több lövés dörren gyorsan egymás után. Majd némi csönd után valaki éles torokhangon fölrikolt. Nem segélykérő kiáltás volt ez, inkább dühös, csalódott, s egy kissé bosszúért szóló. Úgy süvöltött a torok gazdája, mint akit elárultak. Ebbe a kitarzott, elnyújtott kiáltásba dörrent bele az utolsó lövés.

Amikor Luj kapitány legközelebb tette nála a tiszteletét, valósággal ragyogott. Sokat töprengett, kezdte élénken a mondandóját, míg végül arra jutott, felesleges a Tündérdomb oldaláig poroszkálniuk, a cselekményeket, ahogy ő fogalmazott, hamarabb, akár itt is meg lehetne tartani, és körbenézett.

Az udvaromon?, kérdezte ő.

Igen, erre az udvarra gondol, bólogatott Luj kapitány, ha már nem tud segíteni, legalább ebben a kérdésben mutathatna némi készséget.

Hallgatott.

Itt kell aláírnia, tolt eléje egy papírost a kapitány, és ő nem tiltakozott, a szerződés fontos dolog, rögzíti a megállapodó felek jogait és kötelességeit.

És ha nem írja alá?, kérdezte.

Az őt mélységesen kétségbeejtené, bólintott a kapitány, s a tekintete elhomályosodott, gondolja csak meg, mondta, akkor mit tehetnének más, kénytelenek lennének szerződés nélkül jönni.

Aláírta a papírt, mégiscsak hivatalos szerződés volt.

Aztán már nem érzékelte rendesen, hogy közel vannak vagy távol. A hsziani agyag csak jót adott neki, sorra formázta ki a figurákat, sárkányok, lovak, gyerekcsászárok, teknősbékák alakjai sorakoztak a kemence előtt végigfektetett fapallón. Az agyag sorra ablakokat nyitott a világra. Lehunyta a szemét, és kinyitotta. Az egyik csoport fölvonult a Tündérdombhoz, a másik talán nem. Megállhattak félúton, és ő nem tudta megmondani, hol zajlott le a dolog. Éjszaka volt, fölült, és megsejtette, most messzebb, egészen a Tündérdomb csúcsán lehetnek, mégis hangosabb volt minden, a vezényszavak, a csusszanások hangjai, a hörgések, mint amikor legutóbb, talán tegnap itt történt az udvarán, egyetlen falnyi távolságra tőle.

Reggel olyan sűrű volt a köd, mintha paplant terítettek volna a vidékre. Délelőtt lett, mire túlláthatott a kerítésen. A hulla a helyőrségi úton hevert. Bort ivott, gyorsan, egy egész üveggel, nézte a testet. Végül odament hozzá. Alacsony termetű, szőke férfi volt, a szeme tágra nyitva. Milyen furcsa, ha egy ember fekszik, nem jut az eszünkbe, hogy alacsony. Rőt szakálla sáros volt, agyagos. Összekötözött kezei a teste alá szorultak. Nem látott rajta sérülést. A bőre hideg volt, nyirkos. A szíve dobogását nem hallotta. A teste lecsúszhatott a kordérról, s a katonák nem észlelvén, továbbhaladtak az éjszakában. Most nyilván kutatnak utána. Átnézte a zsebeit, a durva posztóruhán kívül semmi sem volt nála. Újra az arcára pillantott, nyugtalanság fogta el. Mert mintha mosolygott volna az idegen, s ez a mosoly is ismerős lett volna. Lehunyta a szemét. A test alá nyalábolt, becipelte a házba. Székre ültette, aztán az ágyára fektette. Sokáig nézte, csinált egy-két vázlatot róla. Már dél elmúlt, de még mindig nem érdeklődtek az elveszett ember miatt.

Kizárt dolognak tartotta, hogy nem vették észre. Tudta, hogy örültséget csinál, de fogta az ásóját, gödröt vajt a ház mellett, a derekáig se látszott ki belőle. A halottat belefektette. A sírra hsziani agyagot hordott. Estefelé látott két katonát az úton, a ház magasában álltak, bámultak az udvar felé, mutogattak, de nem jöttek közelebb.

Odakiáltott nekik, mire a katonák visszaindultak a helyőrség irányába.

Luj kapitány másnap gondterhelt volt, már-már szórakozott. Még nagyobb gondban van, törölgette izzadó homlokát egy fehér kendővel, eltűnt egy embere, egy elítélttel nem tud elszámolni, esetleg megszökött, ami persze nem túl életszerű, túlhajszolt emberei inkább elhagyták a hepehupás helyőrségi úton, a tegnapi éjszaka sűrűbb és mélyebb volt a szokásosnál, igen, tűnődött Luj kapitány,

az a legvalószínűbb, hogy elhagyták, és valaki illetéktelen talált rá. És talán magával vitte.

Szeretne valamit neki bevallani, mondta végül a kapitány, majd nagyalakú, keményfedelű füzetet húzott elő az oldaltáskájából, hevesen lapozgatott, végül az egyik oldalra mutatott. Nevek sorakoztak az oldalon.

Ezeket az illetőket kivégezték, mondta a kapitány, itt a bejegyzés. Látja?

Igen látja, mondta ő.

Egy embernél azonban hiányzik a bejegyzés, mutatta a kapitány. Valóban hiányzik, bólintott ő.

Ha tehát hiányzik a bejegyzés, tűnődött a kapitány, akkor nem végezték ki. Ha pedig nem végezték ki, akkor él.

Luj kapitány ivott még egy pohár vizet, és búcsúzott. Ő járkált a kertben, agyagot, tűzifát hozott. Félmeztelen volt, magára kapta az ingét, elfutott a Tündérdomb mögé. Kétség nélkül megsértette azt a sávot, amit eddig tiszteletben tartott. Semmi szokatlant nem látott. Bokrok, fák, füvek. És nem volt semmi különös az udvarban sem, púposodott neki néhány agyaghalom, tűzifarakás, amott a kút torka, és az udvar földjében néhány lábnyom és csikk, illetve sötétebb folt, a kordé kerekének nyoma, igaz a tűzifák kérgében golyónyomok ezüstjét is észrevette.

Aztán az egyik reggel egy nő jött be az udvarra, az öltözékéből és a beszédjéből ítélve nem volt idevalósi.

Idevalósi vagyok, jegyezte meg a nő.

Értem, mondta ő, és lehunyta a szemét, akkor biztosan kiismeri magát a vidéken. A nő bólintott, és elmondta, hogy egy férfi után jár, egy férfit keres, idáig a börtönnél kérdezősködött, de most, a nő hallgatott kicsit, nyelve az alsó ajkára tévedt, lassan nyalta végig, de most adtak neki egy hivatalos értesítést, hogy ez az ember nincsen börtönben. Ezt írták, ismételte, már nincsen börtönben. Megmutatta a papírt, nyolcra volt összehajtván. Sárga, régi papír volt. Enyhén remegett a nő keze. Különben vértelen volt a szája, a haját kendő takarta. Azt a felvilágosítást adták a helyőrségben, hogy a keresett illető nem tartózkodik náluk. Aztán megtudta, hogy a dombon miféle események zajlanak. És akkor idejött.

Idevalósi és nem tudta?, jegyezte meg erre ő.

Idevalósi vagyok, de eddig nem tudtam, erősítette meg a nő, a hangja fáradt volt, szürke. Neki ekkorra már merevedése volt.

Biztos, hogy nincs a helyőrségi börtönben, mondta a nő, ha kivégezték volna, értesítik.

Rokona magának ez az ember?, kérdezte,

Nem, mondta a nő, nem rokonom, csak hallottam róla.

És mit hallott róla?

Mindenfélét, mondta a nő.

A domb mögött szokták csinálni, mutatott a domb felé.

A nő arra fordította a fejét, köszöni a fölvilágosítást, most akkor ő odamegy. Felmegy a Tündérdombra. Ám ha nem alkalmatlan, visszafelé benézne hozzá. Nem akar úgy továbbállni, hogy ne kö-

szönne, tette hozzá, és összeszorította a száját. Alkonyodott, mire visszaért, szórakozottnak tűnt. Megszálhatna-e nála, kérdezte, és gyorsan azt is mondta, hogy nem ingyen kéri, van pénze. Merev volt az arca, az agyagos keze remegett, az ujjain is sárgák voltak a körömágyak. A lába térdig sáros, a kendőjét elhagyhatta. Természetesen megszállhat nála, ha az ő nem minden szempontból kielégítő körülményei megfelelnek, bólintott, és hogy melegít vizet, bizonyára szüksége van rá a nőnek. Őt most, szólt a nő, semmiféle kényelmetlenség nem zavarja. Kér kenyeret, vizet? A nő eltűnődött, s a halántékát simogatta.

Van bora is, mondta ő.

A nő bólintott, igen, bort kérne inkább. Honnan tudja, hogy él?, kérdezte aztán a férfire célozva.

Olyan fáradt, mondta a nő, lassan leereszkedett az ágyra, a hajával babrált. Le-lecsukódott a szeme. Amikor kinyílt, a boros palackot nézte. Ő a kezébe adta, a nő az üvegből ivott, két oldalt csorgott végig a nyakán a pirosság, a mellei árka közé. Fölöttük nagyokat lódult a szél, az udvarban kitartóan zörgött egy rosszul fölshögezett palánk. Érezte, a nő nem alszik, és ahogyan lélegzett, a pokróc alatt meg-megfeszült a teste.

Halkan kérdezte, hogy melléfeküdhet-e. Keresek valakit, mondta újra a nő, és igazán ne haragudjon. Nem jó ez így, majd én csinálom, szólt valamivel később, eltolta a kezét. Ő arra gondolt, hogy a nő körmei alatt agyag sárgáll, a hsziani agyag, nyilván egész nap a földet kaparta a domb túloldalán.

Nem halt meg, mondta később a nő, miközben visszatakarta. A pokrócba törölte az ujjait. Zörgött a palánk. Reggel volt, a nő a konyasztalnál ült, cigarettázott, a füst mögül nézett, maradhatna-e még, kérdezte.

Már az ő udvarán is tartanak kivégzéseket, mondta.

Tehát maradhat, mosolygott a nő.

Soha nem zavarta, miközben dolgozott. A nő talált magának munkát. Számba vette az ingjeit, fölvarrt néhány gombot, eltüntetett néhány szakadást. Olyan volt, mint valami árnyék, csöndesen és visszafogottan tett-vett a házban, ő inkább csak érezte a jelenlétét. Lehunyta a szemét, nem tudta, hogy mellette áll, vagy a szobában válogat a madárpelyhek, diók és nyárfagallyak között, amiket reggel gyűjtött az udvaron. Jó volt, hogy bármikor abbahagyhatja a formákkal való nyúglódést, és mondhatja, jöjjön közelebb. Menjen távolabb. Ne mozduljon. Mint szél az avart, úgy söprögetett. Gallyakat gyűjtött a közelből, befűtött, méregpiros levest, vadvirágokból főzeteket készített, az egész házat belengte a csipkebogyó, a kamilla sűrű illata.

Ekkor kezdett igazán dolgozni. A nő ült előtte, és ő mindegyre a halott férfit formázta ki, akiért pedig a nő idejött hozzá. Rácsorgott a nő arcára a könny, az udvaron lövések dörrentek, megéreztek a lőpor szagát, a nő tüszentett. Ő pedig lehunyta a szemét.

Hét, ez hét élet volt, mondta, majd hozzátette, egy ideje képes kiszámolni az elítéltek számát egyetlen dörrenésből.

Később kiment a ház elé a vizes bögrével. Luj kapitány, kortyolt, átnézett a válla fölött, a ház felé.

Sajnálattal közli, mondta, hogy a katonának, akit ő helyettesíthetett volna, és aki a sérülése ellenére is példásan végezte a munkáját, olyannyira súlyosbodott az állapota, hogy a karját amputálni kellett. Válságos a helyzete. Úgy lehet, holnap reggelig sem bírja.

Nagyon sajnálja, mondta ő, és kinyitotta a szemét.

Viszont van egy jó híre, bölintott Luj kapitány, néhány elítélt kifogást emelt, hogy szabad ég alatt tartják a kivégzéseket. Mennyivel emberibb lenne fedett, biztonságos helyiségben elhunyni, ahol nem különösebben zavaró a szél, a fény, vagy az egyéb, nem tervezett természeti esemény. Az eső csapkodása mindenkit kellemetlenül érint. Fagyos időben pedig a katonák arca elé kavarog a lélegzet, és oly könnyű célt téveszteni. Milyen érdekes, néhány katona is támogatja az elítéltek véleményét. Úgyhogy nagy valószínűséggel igénybe vesszük a házáat, bölintott Luj kapitány, udvariasan tisztelgett, intett az embereinek, akik már a kordéra pakolták a hullákat. Sokáig hallotta a nyikorgást. Már eltűntek a kanyarban, akkor is hallotta őket.

Be fognak jönni, mondta a nőnek.

Szétnézett. Már tele volt a lakás a férfi figurájával. Mindegyre a nőt akarta már megformázni, de képtelen volt rá. Mindig a férfi arca, az a szőke, félszakállas arc bújt elő az ujjai közül.

És mi lesz, ha bejönnek?, kérdezte a nő.

Nem mondott semmit.

És így is történt. Luj kapitány a küszöbön állt, tűnődve cigaretázott, de udvariasan kifelé fújta a füstöt.

A nő előjött a féhomályból, jó napot, mondta.

Luj kapitány nem köszönt vissza, sóhajtott. Továbbra is a beteg katonáról beszélt. Elmondta, az volt az utolsó kérése, hogy még egy kivégzésen jelen legyen, és ő meg is ígérte neki, annak ellenére, hogy betegen, zavarodott elmével szigorúan tilos bárminemű kivégzésben vagy annak a mellékmunkálataiban részt venni. De ő, Luj kapitány, mégis megszegte volna a szabályt. Ez a fiú kedves katonája volt. Olyan kedves, hogy bár már félkarú volt, rábízta volna a következő kivégzés egyik érintettjét.

Jó napot, mondta újra a nő.

A kapitány lassan ránézett, és előrenyújtotta a tenyerét. A nő máris rácsúsztotta a papírjait. A kapitány keze nyújtva maradt, nem olvasta a dokumentumot, csak finoman méregette.

Milyen könnyű, jaj, milyen könnyű. Maga észrevette már, hogy a nők igazolványai mindig könnyebbek?

Nem válaszolt.

Éppúgy nem idevalósi, mint maga, mondta a kapitány.

Aztán a nőt is elvitték.

Ő pedig még aznap fölköltözött a dombra, babrált agyaggal, hallgatta, mi folyik a házában, és többé nem nyitotta ki a szemét.